

Poštarina plaćena u gotovu

Ovaj dvobroj stoji 2 dinara

Mali
ISTRANIN

GOD. XI

STUDENI-PROSINAC 1939

BROJ 3-4

Mala pošta

Sretan Božić

i

Sretnu Novu Godinu 1940.

*želi svim svojim čitateljima, pretplatnicima i povjerenicima
uredništvo „MALOG ISTRANINA“*

PORUKA UREDNIŠTVA

Kako smo svojedobno već u prvom broju našega lista javili, ove smo godine već na početku školske godine imali malu nepriliku. Naš je urednik cijeli mjesec rujan bio na vojnoj vježbi, pa je tako prvi broj lista izašao u listopadu umjesto u rujnu, drugi je broj izašao u studenom umjesto u listopadu, a sada je evo trebao da u prosincu izade broj od studenoga.

Da izlaženje lista dovedemo opet u pravu kolotečinu mi smo sada izdali brojeve za studeni i prosinac zajedno kao božićni dvobroj. Naši pretplatnici nijesu time ništa oštećeni, jer će dobiti dvostruko veći broj s lijepim i bogatim sadržajem.

Sve svoje male i velike prijatelje molimo, da nam i nadalje ostanu vjerni i da nas podupru skupljanjem novih pretplatnika i urednim plaćanjem pretplate. Naš je list posvećen kraju, koji ne smijemo nikada zaboraviti.

List se izdržava samo od pretplate prijatelja i čitatelja. Za svoj rad u njemu nitko ne prima nagrade. Svi koji u njemu surađuju rade to iz čistog rodoljublja.

Mnogo je siromašne djece, koja bi list rado držala i čitala, a nemaju čime da plate pretplatu. Oni, koji imaju učinit će lijepo i plemenito djelo, ako pošalju osim svoje pretplate još i pretplatu za kojeg siromašnog a vrijednog učenika.

Ovaj naš list primaju i mnoga naša djeca iz Istre, koja nam ne mogu poslati pretplatu, no mi im ga uza sve to i nadalje šaljemo. Tko može da plati pretplatu i za njih učinit će plemenito djelo i ta će mu djeca, koja u nama i u ovdašnjoj slobodnoj braći vide svu svoju nadu i uzdanicu, biti od sreća zahvalna.

A sada još jednom:

Sretan Božić i Novu godinu 1940. želimo u ime svih onih naših malih Istrana pod Učkom svima, koji su nas u staroj godini podupirali i s ljubavlju pratili naš rad.

MALI ISTRANIN

GOD. XI   STUDENI-PROSINAC ŠK. GOD. 1939.40   BR. 3-4

Kako Bog hoda po svijetu

Veliki grad... Visoke palače, široke ceste — glatke kao staklo, a po njima se skližu gumeni kotači gospodskih automobila, zasljepljujuć te svojim blještavim svijetlom.

Svi su izlozi trgovina rasvijetljeni bajnim svijetlom, a u njima ima toliko lijepa, toliko dobra, ali samo za one, koji su bogati i koji imaju novaca.

Marica, mlada seljačka djevojčica, došla je u taj veliki i tuđi grad, da čuvajući i njegujući tuđu djecu, zaradi kakav dinar za svoju siromašnu majku, za malu braću, koja u nekom dalekom i zabačenom selu gladuju...

Pred Božić je. Sutradan će biti Badnjak. Oh, kako li je lijepo bilo u te svijetle svete dane kod kuće. Skupili bi se svi oko vatre, pjevali o Jezušeku, koji se je te noći narodio i sišao na zemlju za spas cijelog svijeta, pojeli bi mršavu večericu i bili su sretni... A ovdje u tuđem svijetu, svijetlom i blještavom, ona se je osjećala još bijednijom još siromašnijom, iako je stanovala u gospodskoj palači i imala svoju lijepu sobicu, o kakvoj kod kuće nikad ni sanjala nije.

Vani su trubile trublje automobila, zvonili su tramvaji, u daljini je zviždala lokomotiva... Marica se vraćala kući natovarena svim mogućim jestvinama, koje je kupila u dućanu za svoje gospodare, što su se spremali da svečano proslave Božić...

Penjala se mramornim stepenicama. Ususret joj je dotrčala djevojčica, zlatokosa, odjevena u najfinije tople pamučne haljinice... Tu je djevojčicu Marica morala služiti, njegovati je, voditi je na šetnju, prati je i umivati i brinuti se za nju, objesnu i razmaženu.

A kod kuće je imala petero mlade braće, sve jedno drugome do uha, koje je trebalo rediti i čistiti, krpiti i odijevati, jer ih stara bolesna majka nije više mogla. A svi su bili puka sirotinja.

Na njih je mislila u tom času Marica, mlada sluškinjica u gospodskoj gradskoj kući. Oh zavičaju, oh rodni kraju, gdje li si sada? Gdje su one divne zelene šume, one tratine cvijećem našarane, ona pusta, široka ravnica, brežuljci i dolinice, potoci i bistri gorski izvori?

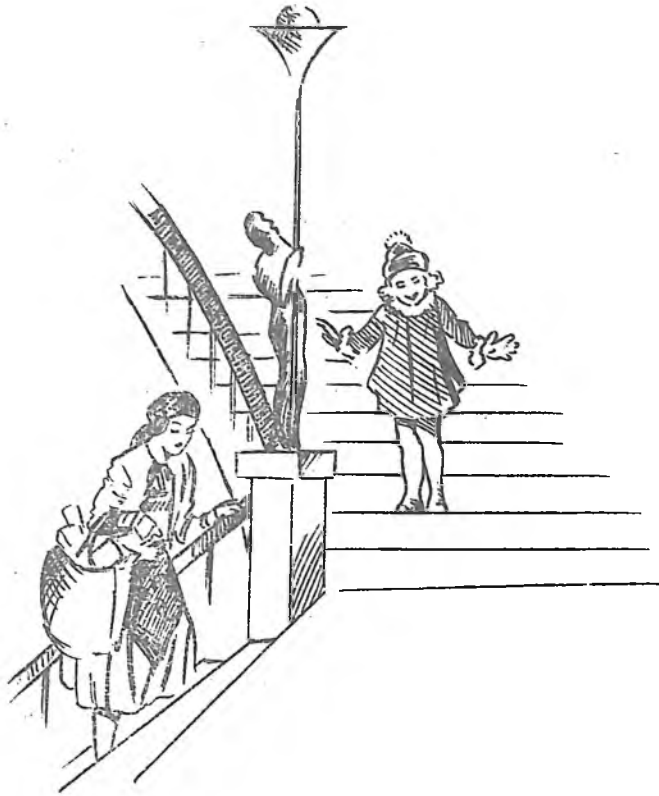
Zamišljeno je šutila Marica, mlada seljačka služavka u velikom gradu.

Djevojčica, koju je ona služila bila je živahna i glagoljiva. Neprestano se vrtjela oko nje, čavrljala i pitala koješta, ali Marica jedva da je odgovarala, Bila je tako tužna, tako žalosna...

— Što je s tobom, Marice? došla je majka male Vande — tako se je zvala djevojčica, koju je njegovala — i zabrinuto promatrala Maricu. — Nekako si blijeda i slabo jedeš posljednjih dana?

A Marica jedva da je odgovorila. Krišom je obrisala suzu i žurno izišla iz sobe.

— Marica je bolesna — mislili su u kući, a stari gospodin, otac male Vande, bogati bankovni ravnatelj samo se je smiješio. — Mlada seljačica ne zna još da se snađe u velikom gradu — rekao je i zapužio debelu cigaru...

Ali Vandinoj majci nije ta tuga Maričina dala mira.

Na večer, kad je mala Vanda zaspala došla je ona u Maričinu sobicu.

Svuda je vladao savršen red. Sve je blistalo od čistoće. Vrijedna je ta mala seljakinja — pomisli gospođa u sebi, a zatim reče začuđenoj djevojčici:

— Marice, hoću da s tobom govorim otvoreno. Blijeda si, žalosna i zamišljena. Reci mi što ti je. Ti moraš biti vedra i vesela. Ne ću da moje dijete, moja mala Vandica gleda svaki dan u tvoje tmurno i tužno lice.

Marica se prepala. Zaista, mogli bi joj otkazati službu, a što će onda njena braća, njena bolesna majka...

— Gospođo — reče plačnim glasom. — Ne mogu biti vesela u ove dane... Kod kuće imam bolesnu majku, petero male braće i dvije sestre. Ja sam najstarija, ja služim za njih, jer oni kod kuće nemaju ni kruha. A Božić je, gospođo draga, dan radosti u svačijoj kući. Ja ga ne ću osjetiti... Sama u tuđem svijetu, među tuđim ljudima, tuđa sluškinja... A majka, koja mi je kod kuće na umoru, mala braća i sestrice čekaju moju pomoć, čekaju da me vide bar na Božić, ali ja ne mogu do njih. Daleko su, dugačak je put, a ni nemam što da im donesem...

— Život je težak, imaš pravo dijete moje, — rekla je samilosno gospođa. Treba se boriti i vjerovati u bolje i ljepše dane...

— Ah za mene je lako, kad bi mi bar stara majka kod kuće zdrava bila...

— Utješi se, dijete moje, sve će još biti dobro.

Nato se je digla i izišla iz njezine sobice.

Dobro je znala Marica da će gospođa tako reći i otići. Ta što je drugo i mogla? Ona je bogata, istina, ali ima muža i dijete a što ona zna, kako se živi u siromašnim seljačkim kolibicama pod planinama. Marica se baci na krevet i zaplače, da bi joj bilo lakše. Dobro je znala što će se dogoditi. Otpustit će je, otkazat će joj službu, jer ona, ovako zamišljena i vječno tužna i zaplakana ne može biti odgojiteljica vedrom i nasmijanom gospodskom djetetu... A što će onda? Gdje će da zaradi kakav dinar da pomogne bolesnu majku. Sestrica joj je pisala, da liječnik više ne će da dolazi k majci, jer ga ne mogu platiti... A ona je evo sama tu u bogatom velikom gradu, zatvorena u ovoj sobici kao u željeznoj krletki. Tako je daleko od kuće. Njoj bi bilo lijepo, kad samo ne bi trpjela radi svojih kod kuće, koji stradaju, a ona im ne može pomoći.

I ne znajući više što da radi, na koga da se obrati za pomoć stane vruće moliti Boga, maloga Isusa, čiji se god evo približava. Molila je žarko i gorljivo.

I uronjena u molitvu i plač osjeti najednom na ramenima nečiju ruku.

— Marice! probudi ju njezina gospođa.

Marica skoči u vis, preplašena. Sigurno će joj gospođa otkazati.

— Marice, pođi kući, za jedan sat ide vlak prema tvome selu. Kod kuće te sada o Božiću sigurno trebaju.

Djevojčica se stresla po cijelom tijelu.

— Gospođo, ni oni sami nemaju što jesti, što ću kod kuće? A gdje da opet nađem službu?

— Što to govoriš, dijete moje. Ta vratit ćeš se opet k nama. Tu imaš prvu pomoć za svoju bolesnu majku... To reče i pruži joj nekave papire. Bile su dvije šuštave hiljadarke.

Marici je drhtala ruka. Rasplakala se je.

— Kako sam vam zahvalna, gospodo! Ali kako da Vam to vratim...»

— Ne misli na vraćanje. Pođi majka te čeka, tvoja mala braća misle na tebe... Pođi i reci im, na današnji dan, Dijete Isus nikoga ne zaboravlja...

I Marica je pošla. Vlak je huktao, dimio se i parao crnu noć. Bila je tama, ali oko Marice kao da je sve blještalo u sjaju od radosti i ganuća...

Dijete Isus, koji u ove božićne dane ne zaboravlja ni najvećega siromaha pojavio se kod nje ove godine u obliku dobre njezine gospode, jer se on kod svakoga javlja u drugom ruhu, u drugom obliku. On ulazi u srca dobrih ljudi. I kad u ove dane vidite plemenita čovjeka, koji ne zaboravlja sirotinje, znajte da je u njemu duh Božji, duh maloga Isusa...

A svi vi, djeco gospodska, koja imate sluge i sluškinje, znajte da ti ljudi nijesu robovi, stvoreni samo zato da podnose vaše hire i mušice, nego da s tugom i bolju rade i služe vas, uglavnom samo zato, da mogu svojim najbližima, koji su siromasi, pomoći... E. R.

re : ožić

Vrhovi Učke bili su već pokriveni bijelim pokrivačem. Pastiri su se zamatali u deblje suknene kapute i tražili zaklona od bure, koja je češće znala fijukati. Grane su već sasvim ogolile, a zelenile su se još samo smreke i na njima kao rubini crvene bobice. Po njima i oko njih skupljala su se jata drozdova, koji su doletjeli u naše krajeve tko zna odakle. Valjda tamo iz bratske Češke zemlje! Došli su da spase glave i prezime, a djeca su ih lovila pod »laburama«. I lovci bi ponekad znali pripucati u njih, kad bi se ih mnogo nakupilo na jednom mjestu, no to se rijetko dešavalo, jer su drozdovi vrlo plahi, pa je teško približiti im se na puškomet daljine. I djeca su ih znala gađati kamenjem, no oni bi samo cijuknuli i odletjeli do druge smreke. Bilo je studeno i pastiri nijesu marili svirati u dvojnice i mišnice, osim kad bi sunce na mahove granulo. U škrabicama i udubinama u kamenju zrcalila se je voda, što je jučer ili pred koji dan napadala! Ovčice su zbijene pasle suhu travu i više puta tužno blejale, kad bi bura jače fijuknula. Poljski je rad zastao, samo bi se dovažala drva kući. Među drvima tražio se i iskopao stari ogromni panj, koga bi se na Badnjak ujutro položilo na ognjište, a uveče dala bi mu se bogata, posna ve-

čera: bakalar, zelje i grah i zalilo ga se crnim vinom! Domaćice su redile po kući i oko kuće. Pretresale su se škrinje, sa »napa« i »škancija« čistila se prašina, ribalo se podove. Sve mora biti lijepo, čisto, uredno, svečano!

Majke bi mijesile i »fritule«, a dječica se oko njih vrzla da što više dobiju! Ujutro bi jako roktanje budilo susjede! Ugojene svinje klale su se. Dim se je širio, a susjed je susjeda zvao u goste ili mu slao pečenku. Kuća mora o Božiću svega imati. I sirotinji se je dijelilo da i ona provede lijepo Božić. Uoči Božića bilo je već spremno. I tamnjan i svijeće. Preko dana se postilo, a uveče bi svi zajedno sjedali za stolove. Najstariji na čelu stola, a najmlađi pokraj majke ili seke. Krste se i mole Boga, zapale voštane svijeće, koje su u krugu poredane u burici sa mekinjama. Gore one svečano, nekako tajanstveno! Ispod stola na lopatici je žeravka i u nju se sipa tamjan. Njegov se miris širi po kući, a sva su djeca mirnija, nekako začuđeno promatraju okolo sebe. Nasred stola je i drveni sud »diža« ili glinena »bukaleta« na kojoj piše »Pij Ante«, »Pij Ive«, ili »Zdravo kume«, a u njoj se vino crni! Blaguje se redom, a iza jela se i opet moli. Otac, majka ili baka pričaju priče djeci, a vani fijuče bura. Jaki prasak trgne sve. Selom odjekuje pucanj za pucnjem u Slavu Onoga, koji se te noći rodio i otkupio svijet! U slavu maloga Isusa! Ljudi hoće da budu nekako bolji, a i djeca bi htjela biti bolja! Mlađi se spremaju na Ponoćku, gdje će pjevati u zboru »U sej vrime godišća, mir se svitu navišća, porođenje Ditića, od Dvice Marije«...

Tko zna kako sada slave Božić po našim kućama i selima tamo preko tužne Učke planine.....!

Prikodražan

Jesen

Odvezlo se ljeto vruće
puno sunca, zlata,
sad rumena jesen kuca
na svačija vrata.

Nosi svježa, hladna jutra,
nosi svoje dare;
puni bačve i pivnice,
napunja hambare.

Pa ko ljeti radio je,
klonuo se hlada,
u jeseni bere, skuplja
blagoslov svog rada.

Gabrijel Cvitan

Tri Kralja

Dva dana prije Nove godine zapao je dubok snijeg. Veliko je to bilo veselje za djecu, koja su se sanjkala, grudala, kotrljala i nabacivala snijegom. Po cijeli je dan do kasne večeri odjekivao hihot, cika i smijeh razdragane mladeži.

Mesarov Tonko, učitelj Milivoj, trgovčev Zvonko i Malovićevo Bogdan bili su nerazdruživi prijatelji. Zajedno su polazili školu, zajedno se igrali i zajedno imali svoje tajno društvo »Pravednost« kome je bila svrha progoniti zlo i nepravdu među đacima u školi, a i među ostalom fakinažom na ulici. Oni su zato i bili strah i trepet svih pokvarenih dječaka, a osobito onih, koji su običavali tući i napadati manje učenike i zadirkivati slabašne djevojčice.

I danas su se drugovi našli na brijegu da se malo povesele, sanjkaju i grudaju. Začudo bila su na okupu samo trojica: Tonko, Milivoj i Zvonko. Malovićevog Bogdana nije bilo.

— Hej, dečki, a gdje je danas Bogdan? reče Tonko mesarov. Jeste li zato da se odsanjamo do njegove kuće da ga pozovemo da se dođe s nama igrati?

— Hajdemo! kliknu sva trojica i za čas su sjedili na brzim saonicama i kao strijela jurili niz brijeg prema Bogdanovoj kući, koja se nalazila nešto izvan grada. To zapravo i nije bila kuća nego neka drvena baraka, ograđena plotom. Velikom vještinom zaobide Tonko saonicama ugao ograde i naglo ih zaustavi.

Milivoj, koji je znao izvrsno zviždati zafučka poznati znak, a čas zatim pojavi se na vratima drvenjare Bogdan. Bio je dosta slabo odjeven, lica su mu bila upala i blijeda, a nožni prsti virili su mu iz poderanih cipela.

— Što je s tobom Bogdane? upitaju drugovi u jedan glas. — Jesi li možda bolestan?

Bogdan odgovori snuždeno:

— Ja ne, nego moja majčica!

Drugovi su ga neko vrijeme sažalno promatrali, a nato reče Zvonko:

— Hoćeš li doći s nama na sanjkanje gore na brijeg?

Žalosnim glasom reče Bogdan, da ne može otići iz kuće. Majka leži kod kuće sama. Otac je bez posla, pa je otišao bratu na selo, da izmoli malo krumpira. U kući nemaju što jesti, kruha nemaju, a nemaju ni drva u drvarnici. Osim toga on nema ni cipela.

Drugovi su ušutili. Lagano su se okrenuli, pozdravili Bogdana i vratili se natrag na brijeg. Bogdan je skočio u drvarnicu i uzeo naramak drva, da još ugrije sobu u kojoj mu je ležala bolesna majka.

Tonko, Zvonko i Milivoj bili su žalosni. Nekako im nije išlo od srca današnje grudanje.

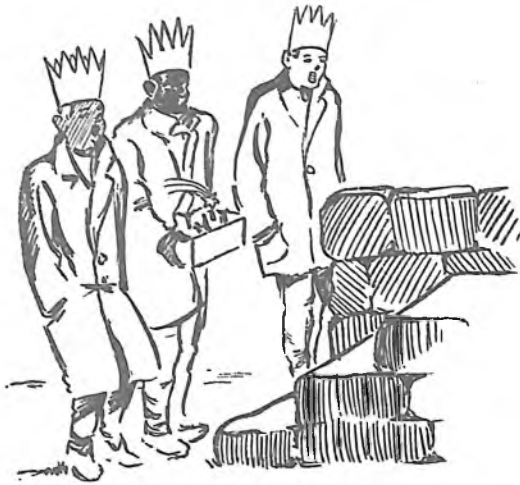
— Dečki! reče Zvonko. — Držim da bi bila naša dužnost da nešto učinimo za Bogdana.

— Molit ćemo kod kuće, da nam dadu svega po malo, pa da odnesemo Bogdanovima.

— Ne znam hoćemo li što dobiti kod kuće, reče mesarov Tonko. Moj je otac zadnje dane dosta ljutit. Kaže da mu je mnogo mesa ostalo neprodanog. I majka je nešto mrzovoljasta zbog toga, pa se bojim da mi ne će htjeti ništa dati.

I drugi su se zabrinuli. Vratili su se kući ne dogovorivši se ni o čemu.

Na Novu godinu opet su se drugovi našli. Sjeli su na saonice i jurili niz brijeg da se sve za njima prašilo od snijega. Bogdana nije bilo ni danas.

Učiteljev Milivoj reče odlučno:

— Drugovi nešto moramo učiniti za Bogdana. Ja sam se nečemu dosjetio.

— Čemu? upitaju znatiželjno drugovi.

— Za šest dana bit će Sveta Tri Kralja. Običaj je da djeca idu okolo pjevati, pa uz to sabiru darove. Što bi bilo, da pođemo i mi. Uzet ćemo koš i što skupimo odnijet ćemo Bogdanu.

— Jao ja se bojim — reče mesarov Tonko. Ako me otac uhvati bit će zlo i naopako. Isprašit će mi hlače, da će se sve dimiti.

— Joj što si nespretan — reče Milivoj. — Pa ne će te prepoznati. Mi ćemo se tako obući i namazati po licu da nas nitko ne će prepoznati.

Milivojeva sestra pribavila im je tri dugačke bijele noćne košulje, koje su im sezale do gležanja, iz zlatnog papira izrezali su tri kraljevske krune, u dućanu su kupili jedne papirnate ja-

slice i svijeću, a da budu što kraljevskiji i dostojanstveniji sašila im je Milivojeva sestra iz nekih svojih starih haljina, tri dugačka kraljevska plašta, na koje je prikrpala po nekoliko zlatnih zvijezdica. Izgledali su uistinu kraljevski.

Došao je i dan prije svetih Triju Kralja. Odmah poslije podne, dječaci su se sastali u školskoj sobi i zaključali se unutra, a Milivojeva ih je sestra lijepo uredila. Milivoj je bio kralj Gašpar, Zvonko je bio Melhior, a Tonko Baltazar. Tonko je baš želio, da bude Baltazar, jer kažu da je Baltazar bio crnac i zato se je Tonko namazo po licu crnom pastom za cipele tako da ga nitko ne bi prepoznao. Budući da je kralj Melhior bio po predaji crvenokožac, to je i Zvonko namazao svoje lice crvenom šminikom, tek je Milivoj bio bijelac, pa si je lice nabijelio brašnom, da je izgledao kao mlinar.

Kad su se tako uredili i opremili krenu dječaci na put. Kradom su izišli iz škole i krenuli od kuće do kuće. Pokucali bi na svačija vrata i kad bi se pojavila domaćica započeli bi pjevati:

»O sveta Tri Kralja
o blažen vaš dan
Kad mladi kralj s neba
bi k nama poslan.«
Pjesmicu bi obično završili riječima:
»Bog vam daj na zemlji raj
Dajte nam dare da idemo v kraj!«

— Gledajte, gledajte, što su zgodna ova Tri Kralja — govorile bi domaćice smijale se i obilno darivale koja kobasica, koja jaja, koja mesa, kruha, sira, a bome bi svaka bacila i po par dinara u koš, što bi ga Tonko spremno pružio svakoj domaćici pod nos.

Tonko — htio sam reći crnački kralj Baltazar — bio je sav sretan vukući pun koš svakojakih jestvina.

— Naš drug Bogdan i njegovi roditelji imat će za cijelu sedmicu jela — veselili su se dječaci.

— A bit će bome nešto i za cipele — reče trgovčev Zvonko, koji je odmah izračunao što će moći Bogdan kupiti za skupljene dinare. — Na žalost novih cipela ne će moći kupiti, jer je ipak premalo dinara, ali će stare moći dati popraviti. —

Baš su u tom času prolazili mimo jedne gostionice.

— Hajdemo unutra! U gostionici su ljudi obično veseli, pa će nam možda dati još kakav dinar. Bilo bi sjajno kad bismo mogli sakupiti toliko dinara da kupimo Bogdanu dobre i čvrste cipele za zimu i snijeg — reče učiteljev Milivoj.

— Ja se bojim gazdarice. Gostioničarka je huda žena, pa bi nas mogla najuriti, bojažljivo će Zvonko.

— Pa što zato? odvažno će mesarov Tonko. Hrabre pomaže Bog! Hajdmo!

I udoše u gostionicu.

Gostioničarka, koju su svi zvali »Brkata« jer je pod nosom imala nekoliko dosta dugih dlačica, čim ih je ugledala pograbila je metlu i htjela ih je potjerati iz gostionice.

— Ta nemojte, gospodo, — stadoše ju miriti neki gosti. — I mi smo nekad bili mali pa smo hodali ovako okolo pjevati. Neka pjevaju!

I gostioničarka se umiri, a naša tri junaka zapjevaju:

»O Sveta Tri Kralja o blažen vaš dan
kad Mladi Kralj s neba bi k nama poslan«...

Najednom crni Baltazar naglo zamukne. Sav se stane tresti kao šiba na vodi. Među gostima prepoznao je svoga oca, mesara, koji ga je uporno gledao. Kad se je mesar dignuo jurne kralj Baltazar prema vratima, ali kako se je na vratima skupilo dosta ljudi, nije mogao da umakne.

— Što je, što je? začude se gosti.

U to se je crnom kralju približio i mesar.

— Joj, oprosti mi, tata, oprosti, ne ću nikada više... stao je moliti Tonko svog oca, misleći da ga je otac prepoznao.

Sada je istom i mesar prepoznao po glasu svoga sina.

— A ti si to, lopove jedan! No sad ću ja tebi zapjevati — ražesti se otac i već je htio da ga povuče za uho, ali se uto umiješaju gosti, koji ga stanu miriti.

— Oprosti, oče, nijesam išao prositi za sebe... jecao je Tonko, crni kralj Baltazar, a otac ga upita:

— Nego za koga to prosiš?

Kad su i drugi gosti stali pitati za koga to prose dječaci stanu pripovijedati kako je njihov drug Bogdan siromašan, kako mu majka leži bolesna, a otac je bez posla i kako nemaju ni što jesti, pa kako su se oni dogovorili, da će ići okolo kao sveta Tri Kralja čestitati i pjevati, da bi nešto za njega i njegove roditelje sabrali.

U jednom je času cijela gostiona bila ganuta.

Stara gostioničarka »Brkata« brisala je pregačom suze, a i mnogi su gosti krišom otrli po koju suzu, koja im se je neopazice zacaklila u očima.

Nato je gostioničarka prva segnula u džep i dala im dvadeset dinara. Kao na zapovijed svi su gosti sezali u džep i dinari su samo pljuštali u Tonkov koš. A njegov otac mesar, kad je sve to vidio pogladi svoga sina po crnom obrazu, izvadi čitavu pedesetaču i reče:

— Evo dečki to je za vašeg druga Bogdana. A kad podete k njemu recite njegovom ocu neka dođe odmah sutra k meni; imam nešto posla za njega. Neka odmah donese i košaricu dat ću mu komad mesa da skuha juhu za bolesnu Bogdanovu majku. I onako imamo kod kuće mnogo neprodanoga mesa.

A gostioničarka reče:

— Recite svome drugu Bogdanu, da može doći k meni svaki dan s lončićem, pa će dobiti objed za sebe i za cijelu obitelj. Kod mene hvala Bogu ima toga uvijek dosta.

.....
Zveckajući dinarima i vukući prepunu košaru svakakvih jestvina iziđu dječaci svi sretni iz gostionice.

— A kamo ćemo sada? upita Zvonko.

— Dosta smo se danas nahodali i dosta straha pretrpjeli. Sada idemo k Bogdanu, da i njemu malo zapjevamo.

I otputiše se gazeći po snijegu sve do Bogdanove drvenjare.

Bogdanov otac, koji se međutim bio povratio iz sela kamo je bio otišao k bratu po vrećicu krumpira, neobično se je začudio, kad je ugledao tri kralja, koji mu dodoše čestitati. Nije bio navikao da ih u svojoj kući vidi. Ta nije im imao što dati zato mu nikad nijesu ni dolazili. Ali se zato Bogdan neobično obradovao. Tri kralja su pjevali, ali ih Bogdan nije prepoznao. Ta kako i bi, kad su bili tako namazani, jedan bijel ko mlijeko, drugi crven kao pravi Indijanac, a treći crnji od najernijeg crnea.

Prepoznao ih je istom kad mu je mesarov Tonko, to jest crni kralj Baltazar, utisnuo u ruke prepunu košaru svakojakih jestvina, a uz to mu stao turati u džepove pune pregršti dinara.

A kad su istom kazali što je rekao Tonkov otac, koji je kazao da će dati zaposlenja Bogdanovom ocu i što je rekla gostioničarka »Brkata«, da će svaki dan dati lonac juhe za bolesnu Bogdanovu majku, sreća je njihova bila potpuna.

Toga su dana kod Bogdanovih proslavili svetak svetih Triju Kralja, kako već davno nijesu. Bogdan je dobio nove cipele, majka se uskoro oporavila, a otac je marljivo radio kod mesara i lijepo zarađivao.

I tako je završila pripovijest o dobrim drugovima.

Po tuđem izvoru: E. R-ć

Božić

Božićno je sada večē,
Sa crkava zvona ječe,
Sad veselje i mir vlada
Jer je sveto večē sada.

Nebo nije sada tmurno,
Ni smrknuto, niti burno,
Već veselo zvijezde sjaju
I Isusa pozdravljaju.

Dok sa crkvi zvona bruje,
Božićna se pjesma čuje,
I dok tiho sv'jeća gori
Božićna se pjesma ori.

Marko Mirosav
uč. IVa r. r. g., Daruvar

Majčine ruke

Djeca su u školi dobila zadaću da napišu nekoliko rečenica o majčinih rukama. Učitelj nije htio da im mnogo govori o tome, što imaju napisati. Htio je da svatko napiše ono što o majčinih rukama zna.

Mali Martin napisao je ovo:

»Majčine ruke.

Moja majka jednom rukom kuha jelo, a drugom drži molitvenik iz koga moli za nas. Jednom rukom krpa očevo odijelo, drugom rukom mene umiva i redi prije nego što pođem u školu. Jednom rukom češlja mladu sestricu, drugom rukom pregledava moje zadaće . . .«

Kad je učitelj pregledavao zadaće učenika, čitajući Martinovu zadaću zastade i stade se smijati:

»Martine, Martine, ta tvoja majčica mora da ima toliko ruku, koliko stonoga nogu. Koliko ima zapravo ruku tvoja majka?«

Ostala su se djeca također smijala. Martin se digne i odgovori ozbiljno:

»Moja majka, gospodine učitelju, ima mnogo ruku. Dvije ruke ima za oca, da ga uredi, okrpa i opremi i utješi njima, kada ga more brige. Nas ima šestero djece i za svakoga od nas ima majčica po dvije ruke, da nas njima pogladi, nahrani, čisti i opremi. I za kućanske poslove ima majka dvije ruke, i za rad u polju također dvije, a isto tako i za rad u staji i oko nje. Za bijedne i siromašne ima moja majčica također dvije ruke i pomaže im gdje god može. I za Gospodina Boga ima ona dvije ruke, koje skrušeno sklapa i moli Mu se za sreću sviju nas. . .«

Djeca se više nijesu smijala. I učitelj se uozbiljio i gledao nekuda daleko zamišljeno. Sjetio se je i on svoje starice majke, koja je također imala za svakoga po dvije ruke . .

»Martine«, reče učitelj, »imaš pravo. Majčice naše nemaju samo dvije ruke. Sve one imaju na stotine ruku, koje rade za svakoga koji je potreban. Nikada ne miruju, nikada ne poživaju. Ali će zato i dobri Bog imati za njih dvije ruke, Dvije ruke pune milosti i blagoslova Božjega. Tvoja je zadaća, Martine, najbolja. Evo, zapisat će ti: odličan! I pozdravi mi tvoju hrabru i radišnu majku kod kuće!«

-er-

Bezbožni postolar i ponoćka

Narodna

Živio jednom postolar, koji nije poštivao ni petka ni svetka, nego uvijek radio, kad se smjelo i ne smjelo. Nedjeljom nije išao na misu, kao svaki drugi pravi kršćanin, nego bi kod kuće cipele nabijao. Pa i na sam Božić činio bi tako.

Bilo je Badnje večer. Drugi su ljudi slavili rođenje Isusovo i odlazili na ponoćku, a bezbožni je postolar kod kuće zviždukao i šivao cipele.

S tornja seoske crkvice čula se zvonjava. Započinjala je ponoćka. Na prozoru se ukaže grdna nakazna glava i pozdravi, kreveljeći se, postolara:

— Hej, goso, poznaš li moju gubicu?

Postolar se u prvi mah preplaši, ali se brzo sabere, pograbi cjepanicu i tresne njome o prozorc:

— Evo tebi trubicu za tvoju poganu gubicu!

Cjepanica udari a nakazna se glava samo otkotrlja na zemlju.

Malo zatim kad je drugi puta pozvonilo s tornja, pojavi se opet na prozoru još nakaznija glavurina, koja zaurla:

— Hej, goso, zar ne poznaš moju gubicu?

A postolar zagrmí:

— Evo tebi trubicu za tvoju poganu gubicu! i baci još veću cjepanicu kroz prozor, a nakazna se glava uz strašan žamor otkotura.

Ali u to se dogodi nešto užasna. Oko kuće zaurla na stotine poganih glasova i kao da će kuću raznijeti. Na stotine vatrenih konjskih kopita gazilo je oko kuće, da je sve drhtalo, urlalo, lajalo, brujalo, treslo i drmalo. Postolar od straha sjedne na pod, a oko njega zavlada strašan mrak, jer mu se je svijeća utrnula.

Kad su došli ukućani s ponoćke našli su ga svega preplašena kako sjedi u mraku na podu i drhturi kao šiba na vodi.

Oko kuće bilo je sve zgaženo i krvavo, kao da se vodila najstrašnija bitka.

Od toga dana postolar nije više radio u svetke, nego je skromno i pobožno išao na misu, a osobito pak na ponoćku.

Sladokusac

Mali medvjed Brundo plače:

»Mati, peci mi kolače!

Ja bih ih za Božić io;

Već sam ih se zaželio.« —

Medvjedica masti nema,

Te se kumi po nju sprema.

A do kume je daleko:

Pola sata, pa i preko...

Medvjedica kaže Brundu:

»Ispraši mi, dijete, bundu!

Kad se ide tuđoj kući,

Čisto valja se obući.«

Brundo otre suzne oči

I na stražnje noge skoči,

Majci šapom krzno gladi,

Dok i zadnji trun izvadi. —

Ne treba mu više plača:

Biće masti i kolača...

Šime Fučić

Kako je papa bio u našoj školi

Ova je zbilja istinita.

Kad sam još ja bio malen išao je sa mnom u školu među ostalom mnogobrojnom dječurlijom i susjedov Grga. Taj Grga bio je pravi ptić, da mu je teško bilo naći para. Na svaku je huncutariju bio spreman, a učio je tako dobro da je skoro svaki razred morao ponavljati.

Naš se je učitelj s njime toliko ljutio, da je običavao govoriti, da je samo zbog Grga izgubio kosu i oćelavio. Ja se sjećam, da on nije imao mnogo kose ni kad je došao k nama u školu, ali eto, bit će da mu je naš Grga i ono malo što je imao svojim nepodobštinama počupao.

Grga je već treću godinu išao u isti razred, a nije drukčije ni moglo biti, jer je naša škola i onako imala samo jedan razred. U tom nas je razredu bilo nagruvano svakakvih: i velikih i malih, i muških i ženskih.

Jednoga je dana Grga poslije škole skočio preko zida u učiteljev vrt i dobrano mu stresao šljivu.

Učitelj, kome je to već bilo dozlogrdilo odlučio je da Grgu strogo kazni.

— Van iz razreda, Grga! — rekao je učitelj. Vani ćeš klečati, pred vratima škole, neka cijelo selo vidi, kakav si.

Grga nije ni ćmrgnuo. Izišao je lijepo iz škole i kleknuo pred vrata, nasred ceste.

Uto je prošla cestom stara prosjakinja Kunigunda.

— Što tu radiš, dečko? upita starica Grgu.

— Klečim! odgovori Grga.

— A zašto?

— Pa zar ne znate da je u našoj školi Papa? odvrati joj Grga.

— Papa? začudi se prosjakinja i što bi okom trenuo, sklopi ruke i poklekne i ona nasred ceste pokraj Grga.

Seoski načelnik Štefina, prolazeći mimo, neobično se začudi videći Grgu i staru Kunigundu kako kleče pred školom na cesti.

— Šta je, što se dogodilo? upita začuđeno načelnik.

— Pst! reče stara Kunigunda — U školi je papa.

— Jest, jest u školi je Papa — potvrdio je ugursuz Grga.

Dakako da je načelnik brže bolje alarmirao cijelo selo, da dođe da se pokloni papi, koji se je udostojao doći u naše malo selo.

I za čas je seoski stražar trčao od kuće do kuće i obavještavao ljude da je u selo došao papa.

Nije prošlo četvrt sata a pred školom je već klečalo dvadesetak seljaka i seljakinja, starih i mladih, žena i djece.

Uto je učitelj slučajno pogledao kroz prozor, jer je čuo vani žamor. Upravo se prestrašio videći tolike ljude, kako kleče pred vratima škole.

— Što je, ljudi Božji, koga čekate, čemu ovdje klečite?

— Hoćemo da vidimo papu i da mu se poklonimo — odgovore ljudi jednoglasno.

— Papu? Kakvoga papu? čudio se učitelj sve više.

— Pa rekli su da se u našoj školi nalazi papa — reče načelnik.

— Tko je to rekao?

— Ja sam to rekao — reče Grga. — Pa zar se vi ne zovete Josip Papa? doda ugursuski se smijući.

Zaista, zaboravio sam reći, da se naš učitelj zbilja zvao Josip Papa. Josip mu je bilo ime, a Papa prezime. Vragoljan Grga je to iskoristio i povukao za nos cijelo selo.

Po tuđem izvoru: E. R.

Mali vojnik

Još mi samo
pušku dajte,
pa sam pravi
vojnik. Znajte!

Hlače imam
za jahanje,
konja imam
za sedlanje.

Kalpak jaki
na glavi mi,
sablju vučem
po tratini...

Ja sam dušom
Hrvat pravi,
lovor-vijenac
gle, na glavi!

Zalud ljuti
dušman prijeti,
za svoj dom ću
i umrijeti!

To je dika
svakom sinu,
koji ljubi —
domovinu!

Stjepan Perčević

KLOK i JOŽIĆ

Prerano se je poveselio Jožić misleći da su, izišavši iz rijeke na obalu, već spašeni.

Upravo u času dok se je Jožić zahvaljivao svome majmunu Kloklu i stiskao mu rutavu šapu začuje se neko grozno šmrkanje i roktanje.

Što je to bilo?

Golemi jedan vodeni konj dizao se iz mulja, uznemiren bogzna od čega i vidjevši ih spremi se da navalj na njih. Male krvave oči samo su mu sijevale prelijevajuć se zelenkasto-crvenim svjetlom, nozdrve mu se širile, a ralje se rastvarale. Značilo je da je zaista bijesan i da će biti zla, dočepa li ih se.

Kuda će sada jadnici? Jedva su izmakli iz ruku divljaka ljudoždera, a sada ih evo već čekaju ralje pobješnjelog vodenog konja.

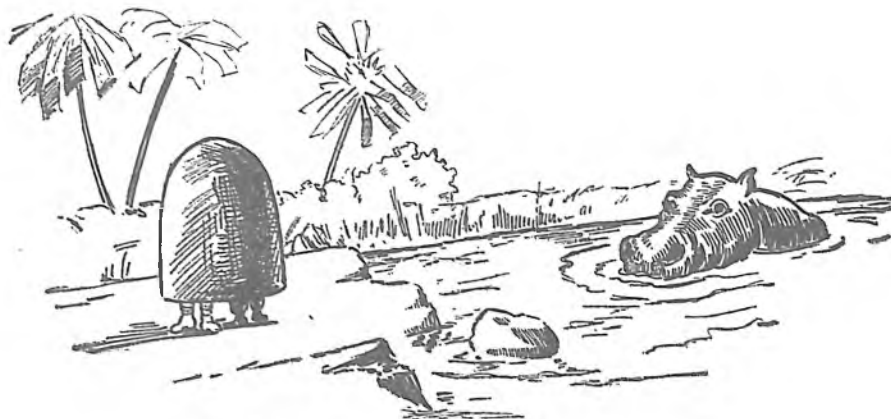
Jurić se ogleda čime bi se obranio. Nigdje ništa!

Obala je bila pjeskovita i muljevita, šuma dosta daleko, a on nije imao u ruci a ma baš nikakvog oružja. Eh da mu je bila njegova puška repetirka. Naciljao bi on u ovu grdosiju i isprašio joj dva, tri hica ravno u oko, a onda bi stvar bila brzo gotova. Ali ovako valjalo je izmisliti ma kakvu drugu obranu, jer je bio zaista zadnji čas. Živctinja je već soptala i trčala bijesno na njih.

U posljednjem trenu u Kloklu je progovorio životinjski nagon. Kad prijeti opasnost valja se sakriti. I Klok ne časeći časa skoči, prevrne željezni kotao, u kome su se prevezli čas prije preko rijeke i sakrije se podanj. A Jožić, vidjevši to, ne budi lijen pritrči i on pa skok i on pod kotao.

Bijesna životinja dopuhala je sopućući iz nozdrva kao lokomotiva i ostala u prvi čas iznenađena, ne videći plijena. No to je potrajalo samo kratko vrijeme. Ispok kotla virile su Jožićeve noge i Klokove šape. Grdosija je nanjušila čovječji miris i razdražena kako je bila baci se svom snagom na kotao, razjapi svoje ogromno ždrijelo i stane gutati čitavi gvozdeni kotao..

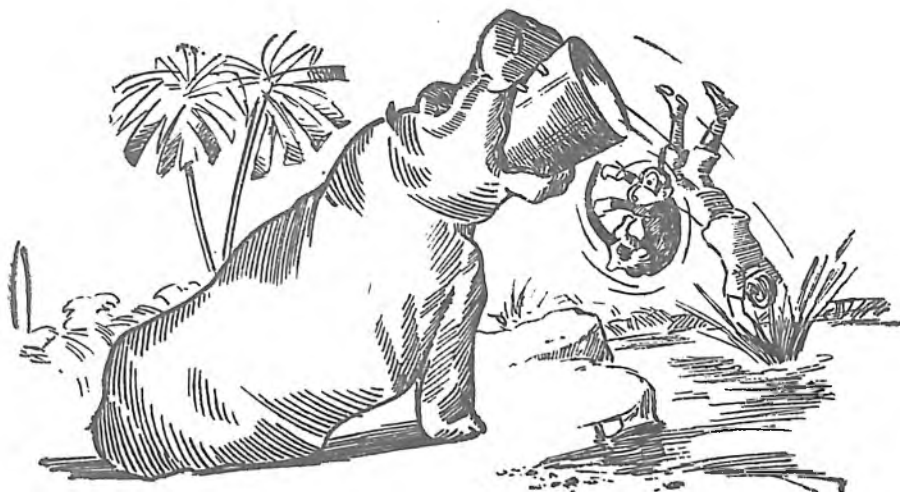
— Klok oprostí se s ovim svijetom — vikne Jožić sav izvan sebe od strave — Uskoro ćemo se naći u neobičnoj grobnici kao ono prorok Jona u utrobi morske nemani —

Gvozdeni je kotao škripao pod zubima živine, koja je strugala po njemu svojim plosnatim zubima kao da bi mlinskim kamenjem.

Najednom stane životinja grozno kihati i kašljati. Kotao joj je zapleo u grlu i zašao u dušnik, pa se je počela daviti, jer kotao više nije mogao ni van ni unutra. Od silne kihavice kotao se je tako stepao, da su i Klok i Jožić otrknuli van poput pljeve i u širokom luku odletjeli, te ljostnuli ravno u vodu.

Sa strahom i grozom promatrali su što se zbiva. Životinja se je u smrtnim mukama trzala i previjala, daveći se tvrdim zalogajem, ne moguéi ga ni progutati ni izbaciti. Valjala se je po pijesku, urlala i soptala, da se je oko nje dizao čitav oblak prašine, ali to nije dugo trajalo. Njeno se tijelo počelo pomalo trzati u smrtnoj mucí i nije dugo potrajalo, a životinja se zadavila.

Sad su istom Klok i Jožić izišli iz vode. Još se uvijek nijesu usudili približiti grdosiji nego su je u širokom luku zaobišli i požurili se u selo, da obavijeste urođenike o svom bogatom plijenu.

Uskoro je došlo čitavo selo, oboružano kopljima i strijelicama, a Jožić je za svaki slučaj ponio svoju karabinku, no oružje nije više ovdje bilo potrebno. Vodeni je konj, koji je bio strah i trepet cijele okolice, jer se ljudi nijesu usudili ni blizu rijeci, bojeći se da ih ne napadne, bio već otegnuo papke.

Dakako da je poslije toga nastalo u crnačkom selu veliko veselje. Crnci su konja rasjekli, pekli njegovo meso i častili se na veliko, a Kloka i Jožića slavili su ko prave junake, koji su ih izbacili ovog čuda i pokore.

Zdravstveni savjeti za zimu. Zimi je zrak osobito čist i zato treba iskoristiti svaku zgodu, da se udisanjem svježeg zraka popravi optok krvi, poboljša tek i uopće zdravstveno stanje. Odjeća mora biti i zimi šupljikava, zato gumene cipele, gumeni kaputi i uopće gumena roba nimalo ne pogoduju zdravlju, jer ne propuštaju dovoljno zraka čovječjemu tijelu. Disati valja na nos, a ne na usta.

Ako ste upravo izašli iz ugrijane prostorije, gdje ste naprezali grlo pjevanjem ili dugim razgovorom, nije dobro na hladnom zraku mnogo govoriti. Zbog nagle promjene temperature može se ugrijano grlo lako prehladiti.

Sobu treba kroz dan više puta prozračiti. Mnogo će se bolje soba prozračiti tako da napravimo na par časaka jaku promaju, nego li da makar i dulje vremena držimo otvoren samo jedan prozor.

Nikada ne smijemo poći u krevet s hladnim i mokrim nogama. Prije spavanja valja ih osušiti i protrljati da se ugriju. Soba u kojoj spavamo ne smije biti prevruća.

Novi lijek protiv gripe. Ruske novine javljaju, da je jedan tamošnji liječnik pronašao cjepivo protiv gripe. Od 500 ljudi, koliko ih je tim lijekom cijepio samo su 4 čovjeka poslije toga oboljela od gripe. Svi ostali poslije toga cijepljenja nijesu mogli oboljeti od gripe, jer ih je taj lijek od nje štitio.

Čuvaj se otrovnih biljki! (Savjet roditeljima). I djeca vole prirodu i prirodne ljepote baš kao i odrasli, pa se osjećaju sva sretna i blažena napolju u prirodi. No u svojoj nedužnoj radosti i neznanju djeca obično, kada beru cvijeće, turaju u usta sve, do čega stignu: cvjetove, stabljike, peteljke i lišće. Međutim, ima mnogo bilina, koje su otrovne, pa mogu škoditi i odraslome čovjeku, a kamo li ne nježnom dječjem organizmu.

Poznato je, da su durdica i zlatica otrovni cvjetovi. Od njih mogu nastati teške pojave otrovanja, pa zato treba djecu upozoravati na ove biljke i uopće im ne dopuštati, da ikakvo cvijeće turaju u usta.

Divlji peršin također je veoma jak otrov. Isto je tako opasna i divlja trešnja, koju djeca u šumi često zamijene s drugim plodovima.

I lijepa primulja također nije sasvim neopasna. Japanska i kineska primula, koje su kod nas veoma omiljene sobne biljke, imaju na naličju listova dlačice sa žlijezdama, koje sadržavaju u sebi otrov, pa ako samo dodirnemo lišće i hoćemo ga otkinuti, možemo dobiti otrovanje, koje izbije već nakon nekoliko sati u obliku kožnog osipa.

U interesu zdravlja naše djece neka se i odrasli kane lošeg običaja, da stavljaju peteljke cvijeća u usta i da griskaju travke.

Iz stranik zemalja

Hotel »K' sjevernom polu«. Najsjeverniji hotel na svijetu zove se »K' sjevernom polu« a nalazi se u Ny-Alesundu na zapadnoj obali Spitzberga u jednom malom zalivu. Od sjevernoga pola udaljen je 1.100 km. Svakih 12 dana dolazi u taj hotel parobrod, ali ljeti znadu ovamo dolaziti i drugi izletnički parobrodi s velikim brojem putnika, koji žele da upoznaju polarne krajeve. Tu ima zaista krasota, kakove si mi južnjaci ne možemo ni zamisliti. Posvuda vlada beskrajna tišina, jer nigdje nema ni žive duše. Lovci polarnih ptica i riba imaju tamo lijepe prilike za lov. Hotel je uvijek pun gostiju, iako nigdje u blizini nema ni kuće ni žive duše. Hotel ima svoga liječnika, ima poštanski i brzojavni ured, a vlasnica mu je jedna gospođa iz Norveške. Ny-Alesund ne poznaje bolesti, jer tamo nema ni prašine niti kakvih bakterija. Tamo su svi ljudi zdravi i skoro se nikad nije dogodilo, da bi koji putnik tamo obolio. Iz toga hotela kretale su znamenite ekspedicije na sjeverni pol kao na pr. norveški istraživač Amundsen, američki kapetan Byrd i talijanski general Nobile.

Rat vranama. Posljednjih godina razmnožile su se toliko vrane u Kanadi, da su vlasti morale poduzeti opsežnu borbu protiv tih štetočina. Da bi se i stanovništvo oduševilo za tu borbu ili »taj rat protiv vran«, priredile su vlasti neku vrst lutrije. Jedna je vrana ulovljena živa, označena i zatim ispuštena. Tko bi takvu vranu ulovio dobio bi nagradu od 5.000 dolara. Poslije toga nastao je pravi pokolj vran. Pobijeno je ravno 57.000 vran, prije nego je pala žrtvom i ona označena vrana, koja je sretnom lovcu donijela nagradu od 5.000 dolara.

Desetgodišnji Robinson dječak, koji je pobjegao od roditelja. Na nekom samotnom otoku Galapagosa otkrila je jedna ekvadorska krstarica desetgodišnjeg dječaka, koji je ovdje vodio robinsonski život. Dječak je pričao kapetanu broda, da je pobjegao od svojih roditelja prije tri godine, kad su posjetili taj otok. Učinio je to zbog toga, što su roditelji s njim »strašno loše postupali«. Unatoč tome bio je mali Robinson vrlo sre-

tan, kad ga je krstarica povela sa sobom u domovinu. Na otoku se naime morao hraniti morskom travom, biljkama i korijenjem, a ova mu vegetarijanska hrana, čini se, nije osobito prijala.

Prezimana kod Kineza. Ako u Kini pitate koga god Kineza kako se zove sigurno će vam odgovoriti, da mu je prezime: Wang, Huang, Čang, Sung, Song ili nešto slično, jer skoro svi Kinezi imaju jednako prezime. U svemu kažu da u Kini nema više nego 100 prezimena, a ima preko 450 milijuna ljudi. To bi značilo, kao da se kod nas 5 milijuna ljudi zove Petrović, drugih 5 milijuna Marković, pet milijuna Pavlović i tako dalje. Zamislite kakova bi to neprilika bila, kad bi na pr: učitelj u školi prozvaao Pavlovića, a na to bi mu se javio cijeli razred.

Tako je nešto slično i kod nas u Sloveniji, gdje se skoro svaki drugi dječak u selu zove Janez. Kad je jednom prilikom učitelj rekao u razredu: »Digni se ti Janez!« diglo se je najedamput pol razreda, jer su se skoro sva djeca zvala Janez.

U Kini je slučaj, da čitava sela imaju ista imena, pa čovjek ne može da se snade. A u velikim milijunskim gradovima tamo mogu samo Kinezi da se snadu. Evropejci kraj tolikih jednakih prezimena izgube glavu.

Potplati koji se ne troše. Neki švicarski izumitelj pronašao je novi način, kako će se što duže sačuvati potplate, da se ne poderu. Na potplat se naljepi neka naslaga, koja je slična betonu i cipele se mogu po tri godine nositi, a da se ne poderu. Obično se gornja koža kod takvih cipela prije podere, nego potplat. To će biti vrlo dobro za one roditelje, koji se uvijek tuže da im djeca previše deru cipele. No, što će na to reći postolari, kad ne budu više imali posla oko »tumplanja« cipela? Čemu se jedan veseli tome se drugi žalosti. Uvijek je tako u svijetu.

Kuća bez stepenica. Talijanska tvornica automobila Fiat u Milanu sagradila je za djecu svojih radnika kuću 52 metra visoku, a 25 metara široku. Kuća nije uglasta, nego ima oblik valjka, a nema uopće nikakvih stepenica, nego samo jedan hodnik, koji ide u zavojima od ulaza do vrha kuće. Zgrada ima trinaest katova, a služi za ljetovanje radničke djece.

Rusi grade najvišu kuću. Do sada je najviša zgrada na svijetu bila u Americi u New Yorku. Ona je visoka 425 metara. Sada međutim u Moskvi grade kuću, koja će biti visoka 400 metara, ali će joj na krovu biti postavljen još i kip, koji će biti visok 100 metara. U kući će biti velika dvorana, u kojoj će moći stati 21.000 osoba.

Dvije stotine kilometara na sat postigao talijanski vlak »Breda«. Talijanski vlak Breda nedavno je postigao svoju rekordnu brzinu: 200 kilometara na sat. Vlak ima čvrsto zatvorene prozore. Svaki se sat u va-

gone uvodi oko 4000 kubnih metara svježeg uzduha. U vagonima ima uvijek dovoljno vlage. Uzduh je ljeti za 6 stupnjeva hladniji nego napolju, a zimi je stalna temperatura u vlaku 12 stupnjeva iznad nule.

Put jedne rode. Roda je ptica selica. Naše rode sele obično preko zime u Afriku, u donji Egipat sve tamo do izvora Nila. Dne 29. lipnja odletjela je iz mjesta Wexholeder u kotaru Landsberg na Vartu jedna roda, kojoj su prije toga metnuli na nogu prsten s oznakom mjesta odakle je poletjela. U mjesecu listopadu ta je roda uhvaćena u Sudanu u okružju Wad Medanija, koje je oko 200 km udaljeno od grada Khartuma (potražite to mjesto na zemljovidnoj karti Afrike!). Izračunato je da je ta roda prevalila u svemu preko 4500 km dok je došla u Afriku na zimovanje.

Biline i svijetlo. Nekoje biline mogu živjeti bez svijetla. Ali biljke, koje imaju zeleno lišće ne mogu živjeti bez sunčanog svijetla. Zelene biljke hvataju sunčane zrake pomoću kojih tvore s vodom, što ju siše njihovo korjenje te s ugljičnom kiselinom što ju upijaju iz zraka, ugljikovodik. Od njega žive.

Biljke mogu dobiti vrućicu. I biljke mogu dobiti groznicu odnosno vrućicu. U prirodoslovnom zavodu u Beču pravili su pokuse, kako djeluje električna struja na pojedine biljke. Iskušali su 47 raznih biljka i ustanovili su da su mnoge biljke počele uslijed električne struje dobivati vrućinu. Nekima je temperatura narasla čak do 92 stupnja.

Razno

Leptir u zrnu tuče. Nema tome davno padala je u jednom francuskom gradu tuča, koja je bila dosta krupna. Jedno zrno bilo je zapravo mali stakleni lijes, jer je u njemu bio mali leptirić. Kako se je to dogodilo? Učenjaci su protumačili taj slučaj ovako: Tog je leptira vjor dignuo tako visoko u zrak, kako ga njegova slabašna krila ne bi sigurno nikada bila mogla dignuti, to jest u visinu od 10 do 12 tisuća metara. Tamo je zapao u hladan oblak, vlaga je pala na nj i on se je u hladnim kapljicama smrznuo. Zajedno s drugim zrnima tuče pao je i on na zemlju zajedno sa svojom malom ledenom grobnicom.

Koliko vrijedi čovjek? Čovječje je tijelo sastavljeno iz raznih stvari iz kojih bi se dalo napraviti: sedam komada sapuna, jedan željezni čavao, tri žličice šećera, za 2000 šibica fosfora i jednu žličicu sumpora. Sve u svemu vrijednost od nekih 20 dinara.

Dječje novine

Miš uletio dječaku u grlo. U Varaždinu dogodio se nedavno veoma zanimljiv slučaj, koji je skoro stajao života 7-godišnjeg dječaka Ivana Hlišća. Dječak je oko 8 sati ujutro pošao u smočnicu, gdje je uzeo komad kruha i stavio ga u usta, da ga pojede. Međutim je iz kruha upravo u času, kad je dječak otvorio usta, skočio miš i uletio dječaku ravno u grlo. Dijete se toliko preplašilo, da je palo u nesvijest. Na vrisak dječaka dotrčala je njegova majka, koja je pokušala iz-

vaditi miša iz dječakova grla. Brzo je zgrabila dijete i potrčala s njime u bolnicu, gdje su miša, koji je već bio uginuo izvadili, a dječak se nakon dva sata toliko oporavio, da su ga pustili kući.

— : —

U Sokolcu u Kupi živi petnaest-godišnji dječak Petar Keemanović, koji je visok preko 190 centimetara. On može bez ičije pomoći dignuti i ponijeti na leđima vreću tešku 115 kilograma.

Dolar za kralja. Kraljevski dvor u Londonu neobično se je ovih dana začudio, kada je među ostalim pismima primio i jedno pismo pisano djetinjom rukom, a koje je stiglo čak iz Kanade. Kad ga je kraljev tajnik otvorio, našao je u pismu jedan dolar i ove retke: »Njegovom Veličanstvu Kralju Jurju u Londonu. Sada mi je 12 godina, ali ja se veoma zanimam politikom. Čitala sam da ste dali preseliti svu djecu iz Londona, da ne bi stradala od neprijateljskih aviona. Ta djeca trebaju tople odjeće i obuće. Htjela bih im malo pomoći, pa vam šaljem jedan dolar, koji sam prištedjela. Ako kod svojih drugarica u školi sakupim još nešto novaca poslat ću Vam.« — Djevojčica je dobila od kralja vlastoručno pismo, kojim joj se je lijepo zahvalio na poslanom doprinosu.

Pismo sa 2.811 dinara maraka. Prije mjesec dana poslala je tvrtka »Našička« iz Zagreba, koja ima svoju podružnicu na Sušaku, pismo u Buenos Aires u Južnu Ameriku. Pismo je bilo teško 445 grama, a na njemu je bilo prilijepljeno maraka u vrijednosti od 2.811 dinara. Pismo je otputovalo avijonom u Rim, a odanle u Marseille, odakle će francuskim avijonom preko oceana u Južnu Ameriku. Put će trajati oko 8 dana.

Medvjedica ugrabila dijete i brinula se za nj kao mati. Ovo nije priča nego istiniti događaj: Prije desetak dana pojavila se nedaleko sela Berane u Južnoj Srbiji medvjedica s mladima u Šapulerskim planinama, pa je seljacima pošlo za rukom, da ubiju medvjediće kad je medvjedica u planini tražila hranu. Kad se medvjedica vratila u špilju i vidjela da joj nema mladih pošla je prema selu i tu naišla na jednog 7 godišnjeg dječaka koji je čuvao ovce. Medvjedica ga je uhvatila čeljustima i odnijela ga u

planinu, pa ga je tamo njegovala kao vlastito mlado. Nikomu nije dozvolila da se približi i jedino je dijete puštala da se napije vode iz obližnjeg vrela. Ona mu je sama donosila hranu. Međutim su seljaci, kad su primijetili nestanak dječaka, upriličili hajku i pronašli mališa u špilji upravo u času, kad je medvjedica bila negdje napolju. Seljaci su ga odnijeli sobom u selo, a u međuvremenu vratila se i medvjedica. Ona je odmah očajna potrčala za njima i seljaci su se pred razbješnjelom zvijeri posakrivali po kućama. Medvjedica je međutim ostala pred kućom, u kojoj je bio dječak i čuvala stražu dva dana i dvije noći, očajno zavijajući, dok ju nisu seljaci uspjeli ubiti. Otet dječak još je uvijek ustrašen. Priča, da ga je medvjedica njegovala kao majka, držala ga u naručju dojila ga i da mu je donosila prijesnu hranu iz šume. Nikoga nije njemu puštala. Ako se čuo kakav šušanj, ona ga je zagrlila šapama i režala.

Miš s drvenom nogom (Neobična operacija). Walter von Campen u New Jerseyu je jedini čovjek na svijetu, koji ima miša s drvenom nogom. Prije nekoliko mjeseci on je miša uhvatio u mišolovku. Mišić ga je mило gledao svojim lijepim tamnim očima i nije ni pokušavao da pobjegne iz njegove ruke. I čovjek je poklonio mišu život kao što bi učinili i mnogi drugi, koji se ne boje miša kao žene. Naknadno je međutim Walter von Campen opazio, da je miš u mišolovki slomio jednu nogu. On se okušao kao kirurg, pa je izradio malu nogu iz tvrdog drveta, koju je vrlo vješto stavio mišu na mjesto njegove slomljene noge. Otada je mišić postao nedjeljivi pratilac svoga gospodara. On skakuće veselo naokolo, ne doduše tako hitro kao ostali njegovi drugovi, ali je zato postao vjerna domaća životinja.

I divlje patke mogu se pripitomiti. Zanimiva opažanja objavio je švedski književnik Berngt, koji je godinama opažao let i život divljih pataka i tako se s njima sprijateljio, da su mu jele zrnje iz njegovih ruku. No divlje patke su ptice selice i proboravljaju zimske mjesece na jugu. Ovoga proljeća vratio se Berugt na svoj posjed na obali morskoj i jednoga dana opazio u zraku u udaljenosti otprilike od 1 milje 16 divljih pataka, koje su kružile amo i tamo. No kada su ga spazile, spustile su se na njegovo dvorište i opet počele jesti iz njegovih ruku. A prema znaku na vratu je konstatirao, da su to njegove lanjske patke. Patke nisu zaboravile svoga dobročinitelja ni njegov posjed na pustoj obali južne Švedske, nego i poslije opasnog, dugog i zamornog leta od nekoliko tisuća milja namjerile upravo k njemu.

Zemlja se vrti nečuvenom brzinom. Svi mi znamo, da sunce stoji, a zemlja da se oko njega vrti, iako nam na prvi pogled izgleda kao da se sunce oko nas okreće. Neki astronom je izračunao da je brzina, kojom se zemlja okreće oko sunca upravo nečuvena. Ništa manje nego 940 milijuna kilometara prevali godišnje naša zemlja na svom putu oko sunca; to iznosi na dan 2 i pol milijuna, a na sekundu oko 30 kilometara.

JURIĆ PREFRIGANAC

Jurić je začudo donio jednom zgodom iz škole svjedodžbu u kojoj nije bilo ni jednog drugog reda. Dakako da se odmah požurio svome kumu, da mu pokaže svjedodžbu. Kum je bio trgovac i baš je nešto isplaćivao. Imao je punu kutiju sitniša, sve komade od jednog dinara.

— No kad si donio tako dobru svjedodžbu zavrijedio si nagradu. Evo, zagrabi iz kutije punu šaku dinara! reče dobroćudni kum.

— Ne, ne, ne — reče Jurić sramežljivo. — Ne ću ja sam da uzimam, dajte mi Vi, dragi kume, koliko Vi hoćete!

Kum je bio uvelike obradovan Jurićevim postupkom, jer se je Jurić time pokazao kao dobro odgojen dječak. Zato zagrabi šakom u kutiju i dade mu punu ruku dinara. Jurić ih pokupi i strpa u džep, nakon što se je kumu lijepo zahvalio.

Kad je došao kući pohvalio se ocu kako ga je kum nagradio, a kad je malo zatim došao i kum, nije se mogao dosta nahvaliti Jurića, kako je najednom postao dobro odgojen i uljudan dječak.

Čim je kum otišao upita Jurićev otac:

— A reci ti meni, Juriću, kako to da ti nijesi htio sam zagrabiti u ladicu i uzeti novaca koliko te volja?

— Hej, nijesam ja lud, oče! Znam ja što radim. Moja je ruka mnogo manja od ruke kumove, zato sam ja volio da on zagrabi i dade mi punu šaku dinara...

— □ —

Stric: Juriću, pa ti imaš još od jučer crvenu mrlju na licu.

Jurić: To je od crvene boje.

Stric: Pa zar to nije išlo dolje, kad si se umio?

Jurić: Pa ja se nijesam ni umio.

Drugi dan sretne stric Jurića, pa ga pohvali: No, sad si opet lijep i čist. Nemaš više crvene mrlje na licu. Jesi li se oprao?

Jurić: Ah, što bih se oprao! To me je susjedov pas obliznuo!

— : —

Došao Jurić u dućan.

»Dobar dan! Molim vas dajte mi ovratnik za moga oca!« — reče.

»Dobro, dječčače, ali kakav? Takav kao moj?« upita trgovac i pokaže svoj ovratnik.

»Ne, gospodine, molim čisti!« reče Jurić.

— : —

Učitelj: Kaži mi, Juriću, nešto o tridesetgodišnjem ratu!

Jurić: Neznam ništa gospodine učitelju! Nijesam bio tamo!

— : —

Mudar susjed

Moj otac pričao mi je jednom zgodom ovu priču:

Kad sam bio malen moj je posao bio da pasem krave. Svakog popodneva, odmah nakon objeda istjerao bih krave iz staje, uzeo spone i pošao s kravama na pašu. Sobom bih znao uzeti po koju knjigu i čitati, no najvećma sam se na paši zabavljao rezuckanjem štapića, frula i frulica, pištaljka i raznih zviždaljka.

Divno je bilo kod nas na paši. Sve do mora prostirale se u zapadnoj našoj Istri bujne šume, pašnjaci i vinogradi, prepuni najboljega grožđa, smokava, lješnjaka, bresaka, badema i kojekakvih drugih sočnih plodova...

Kao i svi drugi pastiri i ja sam bio pravi haračlija. Krave i volove znao bih zatjerati u kakav ograđeni lug, ili u kakav dolac, a ja bih onda nemilosrdno haračio po tuđim vinogradima.

To je moga oca veoma srdilo. Uvijek bi mi znao reći:

— Hoćeš li grožđa eno ti ga u našem vinogradu, uzmi koliko trebaš, no da mi nijesi išao tuđe krasti. Još će ti netko prebiti nogu, a ti ćeš biti ožigosan da si seoski tat.

Ja sam to čuo i ne čuo. Tko bi odolio, kad vidi krasne krupne grozdove u susjedovu vinogradu, gdje ne treba ništa drugo nego pružiti ruku i omastiti bradu slatkim njihovim sokom.

Jednoga dana doveo sam krave na livadu, koja je graničila s jednim od najljepših susjedovih vinograda. Otac mi je rekao:

— Dobro pazi na krave, da ti ne zađu u susjedovu repu. A ti da mi nijesi ni dirnuo grožđe.

To rekavši ostavi me na paši sama, a on ode za poslom u naš vinograd...

Ja sam neko vrijeme ležao na zelenoj travi u hladovini i promatrao kroz granje granatog hrasta divno plavo nebo. Bacim pogled na desno, da vidim gdje su mi krave. Mirno su pasle i kao da nijesu uopće imale namjere da krenu u škodu... Ali zato ja! Kad sam vidio krasne krupne i nabubrele grozdove zlatnog muškata, koji je divno mirisao i draškao mi nosnice, nijesam se više mogao suzdržati. Digao sam se, pogledao na sve strane, nema li koga u blizini, a onda jednim skokom preskočio zid i našao se među trsjem.

Gospode Bože, što li je bio izvrstan muškat! Slatki mi se je sok cijedio niz bradu, a ja sam pohlepno gutao krupna zrna.

Najednom se stresem ko šiba na vodi. Čvrsta ruka pograbila me je za vrat i ja začujem dobro mi poznati očev glas:

— Lopove jedan neposlušni! Ponovi što sam ti rekao...

— Joj, tata, joj, tata! drhtao sam ja i cvilio ko miš u stupici.

— Ponovi što sam ti rekao! zagrmi otac, koji nije poznavao šale.

Ponovio sam od riječi do riječi ono što mi je prije rekao, da naime ne smijem ni dirnuti susjedovo grožđe.

— Ne ću te kazniti, ne ću te tući — reče otac. Kazna neka ti bude ta, da ćeš poći sam u selo, kleknuti ćeš pred susjedom i zamoliti ga da ti oprost, što si mu grožđe krao.

Meni se zavrtjelo pred očima. Ne, tako strašnu kaznu nijesam očekivao. Ja da idem u selo, pa da kleknem pred susjeda i molim ga za oprost? Umro bih od sramote. A njegova djeca i drugi seoski derani rugali bi mi se dok sam živ.

— Ne, ne ću tata, ne mogu! rekao sam odlučno ocu.

— Ne ćeš? začudi se otac. No, to ćemo vidjeti. Idem ja s tobom. Kroz cijelo ću te selo vući za uho i dovesti te pred susjeda. To reče i primi me odmah za uho.

— Ne, ne, ne! Radije idem sam — zavapio sam i vidio sam, da nema druge. Moj otac nije poznavao šale.

Pošao sam u selo. Pokisnuto sam išao, nikud ne gledajući. Bože moj, što li mi je to bio strašan put. U srcu mi je kopkao

erv griješne savjesti, a u glavi su mi se rojile strašne misli. Sam Bog zna, što će susjed iz mene napraviti.

Neopazice sam se približio susjedovoj kući. Čuo sam nekakvo nabijanje. To je susjed u podrumu nabijao obruče na bačve, u koje će uskoro da pospremi obrano grožđe. Bio je baš kraj vratiju.

Kad sam se pojavio na vratima njegova podruma začudi se i reče:

— Oho, zar ti nijesi na paši?

Meni se je zamaglilo pred očima. Stajao sam pred njim kao zločinac pred sudom. Koljena su mi samo klecnula i ja sam pao pred njim na koljena:

— Moj me je otac potjerao k vama. Došao sam vas moliti, da mi oprostite što sam... što sam... što sam u vašem vinogradu krao grožđe... — jedva sam istisnuo.

Susjedovo lice najprije se smračilo, ali se odmah zatim u njegovim očima pojavilo nešto toploga.

— Digni se! rekao je i odložio čekić, kojim je nabijao bačvu.

Ja sam se dignuo i rukavom obrisao suze koje su mi curkom curile niz obraz.

Bio sam uvjeren, da će me sada susjed pošteno izdevetati i bio sam pripravan na sve.

— Podi sa mnom! reče susjed.

On je krenuo naprijed a ja pokorno za njim. Prošli smo kroz selo, pa preko livade i kraj šumice ravno na pašnjak, koji je bio uz njegov vinograd. Putem smo obojica šutjeli. Ja se nijesam usudio ni pisnuti. U glavi mi se rojilo na tisuće misli. Nijesam znao što li mi to grozna sprema.

Kad smo došli do našega pašnjaka ugleda nas moj otac pa pođe odmah k susjedu. Bilo mu je neugodno pa se stane ispričavati:

— Vjeruj mi, da me je stid što imam takvoga sina. Jesi li ga pošteno kaznio?

Susjed se samo nasmiješi i reče:

— Ta dosta si ga ti kaznio kad si ga natjerao da se toliko ponizi. Ponizjenje boli više nego najtvrdi udarac!

(To je istina — pomislim ja u sebi, jer mi je zaista bilo grozno pri sreću i stoput bi mi milije bilo, da me je otac pošteno izmlatio, nego li da sam se morao toliko poniziti pred susjedom. Bio sam zaista sav slomljen od stida i poniženja).

— No, da bi se dječak što bolje sjećao toga svoga čina kaznit ću ga i ja reče susjed, primi me za ruku i odvede me u svoj vinograd. Nasred vinograda je stao i rekao mi:

— Tako! A sada se najedi grožđa do mile volje!

Pričinilo mi se da sanjam ili da sam krivo čuo.

— No jedi samo, jedi! reče susjed — zar si gluh? — Nasmije se i stane mi sam trgati grozdove i trpati mi ih u ruke. — Zahvali Bogu, da imaš tako poštenoga oca — rekao je na odlasku i vratio se kući da i dalje nabija bačve.

Ja sam se vratio natrag ocu i s rukama punim grožđa rekao sam mu:

— Gledaj oče, to mi je sve dao susjed.

Očevo se lice razvedrilo.

— Susjed je mudar i pametan čovjek — reče. — On zna da dobra riječ uvijek dobro mjesto nađe. Ja sam uvjeren da današnji dan ne ćeš nikada zaboraviti!

I zaista toga dana moj otac nije nikada zaboravio. Često nam je pripovijedao o tom događaju i dobrom susjedu, kome od onoga dana nikada više nije ulazio u vinograd.

Zimsko jutro

Olovnato,
sivo nebo
natkrilo je naše selo.
Ko da mrzne
pritislo se
jače k zemlji sniježno bijelo.

Svjetlost neka
sa Istoka
ernu tamu teško para.
Noć se zimska
u sumračak
bljedoliki sad pretvara.

Metalni se
zvuk zvonova
jasno čuje kroz zrak svježi.
Ka jutrenji,
posrećući,
misnik stari snijegom bježi.

Po kućama,
uzastopce,
luč za luči selo pali.
Kroz okanca
žučkasta se,
po snijegu, svjetlost zali.

LJUBO BRGIĆ

Ivina željeznica

Željeznicu ima Ivo,
s njom po sobi žuri,
njom će danas pokušati
da u svijet pojuri.

Zanosi se cijelom dušom
i diže ga nada:
jamačno će njome stići
do Zagreba grada.

Jurit će mu željeznica
lako poput pera,

manji braco vršit će
službu konduktera.

Cilj će imat željeznica
ko i svaka prava:
ili glavni kolodvor
il' kolodvor »Sava«.

Putnika će malo biti,
voz će biti lak,
putem će još možda prestić
koj' teretni vlak!

Bogumil Toni

Zanimljivosti...

Učite plivati! U Pragu su školske vlasti izdale nalog da sva školska djeca moraju naučiti plivati. U gradskom kupalištu određen je jedan plivač, koji uči djecu plivati. Najprije uče na suhom, ležeći potrbuške, mahanje po taktu, a onda istom idu u vodu. I kod nas bi trebalo uvesti obligatno učenje plivanja u školi. Time bi se spasili mnogi životi.

Dobar odgoj djece u Kini. U jednoj knjizi o životu Kineza priča se i ovo: Neki dječak slomio je granu ruže. Djed ga je primio za ruku i odveo do ružine stabljike i rekao mu: »Bezrazložno otrgnuti ružinu granu nije lijepo. Na toj grani više ne može narasti ni krasan pupoljak, ni lijepo zeleno lišće. Slomiti granu cvijeta isto je kao i kad netko mlad umre«. I unučić je morao pogladiti ružu i zamoliti ju za oprostjenje.

Toplu vodu u kućama, bez vatre imat će svi stanovnici grada Rejkjavika na Islandu. Tamo naime postoji gejzir t. j. izvor tople vode, koji izbacuje 200 litara kipuće vode na minutu. Danski inženiri izgradit će vodovod, koji će u svaku kuću dovesti toplu vodu. Trošak tog vodovoda stajat će 7 milijuna danskih kruna ili oko 100 mil. dinara.

Dirljiva materinska ljubav. Engleskinja Margareta Holand bila je i ove godine u Splitu, da pohodi sobu, u kojoj je prije četiri godine umro njezin sin. Njezin je sin bio slikar, koji je došao prije četiri godine u Split, ali je tamo tragično zaglavio. Njegova majka dolazi od tada svake godine u Split i tamo proboravi nekoliko dana u sobi, u kojoj je sin umro.

Vruće more. Na otoku Santorin u Egejskom moru čuje se već nekoliko dana mukla podzemna tutnjava, a more je oko otoka svaki dan sve toplije. U luci Sv. Juraj toplina mora dosegla je već 56° C, zbog čega se osjeća teški pritisak vrućine nad cijelim krajem. Čini se, da se gasi podmorski neki vulkan.

Glasoviti ljudi primaju mnogo pisama. Čovjek, koji dobiva najviše pisama na svijetu je još uvijek predsjednik Sjedinjenih država američkih Roosevelt. Od god. 1933, otkako je izabran za predsjednika on je dobio oko 7 i pol milijuna pisama. On sam, odnosno u njegovo ime njegova tajnica, napiše poprečno po 80 pisama na dan. Sva pisma, koja mu stignu pročitata njegova tajnica Miss Le Hand. Ona izabere ona najglavnija i pročitata ih predsjedniku. Na druga odgovori ona sama.

Mnogo pisama primio je i znameniti avijatičar pukovnik Lindbergh. Kad je on preletio prviput preko oceana dobio je za par dana ništa manje nego 3 i pol milijuna pisama, 100 tisuća brzojava i 14 tisuća paketa. Razni mladi pjesnici poslali su mu 700 tisuća pjesmica. Siromašni Lindbergh morao je namjestiti nekoliko činovnika, koji su otvarali i čitali pisma i na njih, ako je bilo potrebno odgovarali. Samo za poštarinu na odgovore platili su 2000 funti ili pol milijuna dinara.

Brod, koji je pola stoljeća lutao morem. Poznato je, da nisu svi brodovi, koji su pretrpjeli brodolom i koje je napustila njihova posada

potonuli na morsko dno. U mnogo slučajeva podrtine su ovih brodova dugo godina lutale oceanima kao igračke valova, pa su na taj način i postale opasne za brodarstvo. Najduže se od svih unesrećenih brodova, za koje se zna, zadržao na površini morskoj brod »Fanny Wolston«, koji je pretrpio brodolom 1891. Otada plovi podrtina toga broda Oceanima, i mornari su je dosada susreli na svojim putovanjima već 46 puta na različnim mjestima. Prvi puta je poslije brodoloma nađena »Fanny Wolston« u blizini Azorskih otoka, a posljednji su je puta vidjeli u Polarnom moru. Drži se, da ovaj brod još luta po morima.

Brzina gumene vrpce. Ako se ispusti jedan kraj napete gumene vrpce (guma mora biti dobro napeta), onda oslobođeni kraj gume postizava brzinu od devedeset metara u sekundi. To je dakle oko 320 kilometara na sat. Stoga nije nikakvo čudo, što nas udarac gume tako žestoko boli, kad se ispusti jedan kraj veoma napete gumene vrpce.

To je dobar sat. U gradu Rouenu, u Francuskoj ima jedan sat, koji ide bez prekida već 550 godina, a da još nikada nije bio popravljan. Taj je sat izradio glasoviti urar Jean de Felain godine 1389. Kroz svih ovih 550 godina sat ide na minutu točno. Urari, koji su sat nekoliko puta pregledali kažu da ni jedan kotačić nije ni najmanje istrošen. U tom istom gradu ima još jedna ura, koja je izrađena godine 1447, a bila je popravljena samo jedanput i to god. 1893. Ta ura ima samo jedno kazalo, a njime pokazuje satove, tjedne, mjesece i razne mjesečne mijene.

Dak, koji nosi cijeli svijet u glavi. Posljednjih se dana mnogo piše o Finskoj, koju je napala Sovjetska Rusija. Glavni grad Finske je Helsinki. Finci su poznati kao bistri ljudi i vanredno dobri sportaši i gimnastičari. U glavnom gradu Finske, Helsinki-u, uči na sveučilištu zemljopis neki dak imenom Weino Koskilainen, koji je na jednom ispitu dobio za zadaću, da po sjećanju nariše kartu cijeloga svijeta. U roku od 7 sati taj je dak narisao zemljovid cijeloga svijeta s takvom točnošću, da je sve profesore zadivio. Narisao je sve otoke i sve gore, sve rijeke i preko 500 gradova i sve je to bilo stavljeno točno na pravo mjesto kamo spada. Drugim riječima može se reći, da taj mladi Finac nosi cijeli svijet u svojoj glavi.

Šišmiši protiv groznice. Poznato je da se razne zarazne bolesti osobito u močvarnim krajevima prenašaju na taj način, što ih razni komarci raznose svojim ubodima. Takav je slučaj s malarijom, gdje jedna vrst komaraca koja je tom bolešću zaražena znade zaraziti čitav kraj i sve ljude u njemu. Za tamanjenje takvih komaraca upotrebljava se jedna vrst ribica, koje se pusti u razne bare, lokve i močvare, a one se tamo hrane ličinkama i jajima tih komaraca pa na taj način uništavaju te glavne uzročnike malarije. Tim postupkom mnogo je krajeva sasvim izliječeno od te veoma neugodne i opasne groznice.

U Africi, osobito oko rijeke Konga koja se znade nekoliko puta u godini razliti poput mora i preplaviti sav kraj, stvaraju se uslijed toga beskrajne močvare koje su veoma nezdrave. Na tisuće i tisuće rojeva raznih kukaca jati se onuda i raznosi smrt ljudima i životinjama. Osobito je strašna bolest spavanja, koju prenosi neka vrst crnih muha, koje se

zovu ce-ce muhe. Koga ta muha ujede on će zaspati, da se više nikada ne probudi.

Ista bolest vlada i u nizozemskoj Indiji. Nizozemska vlada počela se boriti s tim muhamama na taj način, što je tamo dopremila velik broj šišmiša. Poznato je da se šišmiši hrane kukcima i mušicama, a veoma su proždrljivi, pa ih dnevno pojedu nekoliko tisuća. Uspije li šišmišima, koji su inače veoma dobre, blage i korisne životinje, da potamane te muhe, tamošnji će svijet biti oslobođen jedne teške i grozne bolesti.

Lastavica došla liječniku. Francuski liječnik dr. Faure ispriповijedao je jedan svoj doživljaj koji zvuči gotovo kao bajka. — Jednoga dana ležao je liječnik na počivaljci u svome vrtu, kad je opazio, kako neka mala lastavica stalno skače oko njega, kao da je željela, da je liječnik uhvati. I zaista, liječnik je ptičicu sasma nesmetano uhvatio. Pregledavajući lastavicu, dr. Faure je opazio tri uši duge po 1 centimetar, kako su se uvukle pod kožu male životinje. Budući da nije bilo moguće izvaditi insekte rukom, to je liječnik ponio lastavicu u svoju ordinaciju i odstranio nametnike s pomoću pincete. Lastavičica je istina nekoliko puta zacvrkutala od boli, ali se nije protivila »zahvatu« niti je pokušala da bježi. Nakon završene »operacije« liječnik je nahranio životinju i pustio je na slobodu. Lastavica se odmah digla u visinu, načinila nekoliko krugova nad vrtom i odletjela s jatom lastavica, koje je upravo mimo prolazilo.

Kako sele ptice? Kada nas u jesen ptice ostavljaju, dižu se mnoge od njih veoma visoko u zrak. Tako čaplja leti u visini od 2000 metara, a ima nekih ptica, koje se dižu čak do 7000 m visine. Mnogi misle, da ptice ostaju na jednom mjestu i da trajno stanuju u jednom kraju. To ne stoji. Dva mlada gavrana, koji su se izlegli u u Češkoj, odletili su u dva razna pravca u svijet. Jedan je od njih nađen u Francuskoj 1300 km daleko od gnijezda, a drugi je savio gnijezdo negdje u Strassbourgu.

Ruski ledolamac u blizini Sjevernoga pola. — Veliki ruski brod ledolamac Sjedov nalazi se već od proljeća 1937 godine u polarnim vodama. Mornari na njemu ne žive zlo. Hrane imaju dosta sa sobom za nekoliko godina. Nedavno su uhvatili sjevernog medvjeda, koji je bio 190 kg težak, pa su ga ispekli i pojeli, jer su već bili zaželjeli svježeg mesa. Već im je naime dojadilo jesti samo konzerve. Sada im je dosta hladno, jer je cijelo more oko njih zaledeno. Brod se zaledio pa zajedno s ledom plovi morem. Svaki se dan pomakne jedva za par kilometara. Brod se nada da će za godinu dana doći do Špicberga, a odanle se misli vratiti kući.

ZAKUČASTO PITANJE

Tvoj otac ima sestru. Ta njegova sestra nije tvoja teta. Je li ona ipak tebi nešto u rodu?

Jurić i Franić čiste peć

1

»Peć se u nas čisti danas
bit će dosta posla za nas!«

4

Kako nema sablju svjetlu
On pograbi kućnu metlu

2

Jurić na stol brzo zađe
vidi: cijey je puna čađe.

5

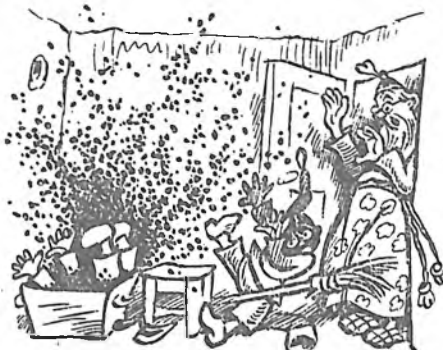
Na Franića sad nasrne
i sa stolca ga prevrne

3

Franić kihne: lom i šum!
čađe Jurić sav je pun.

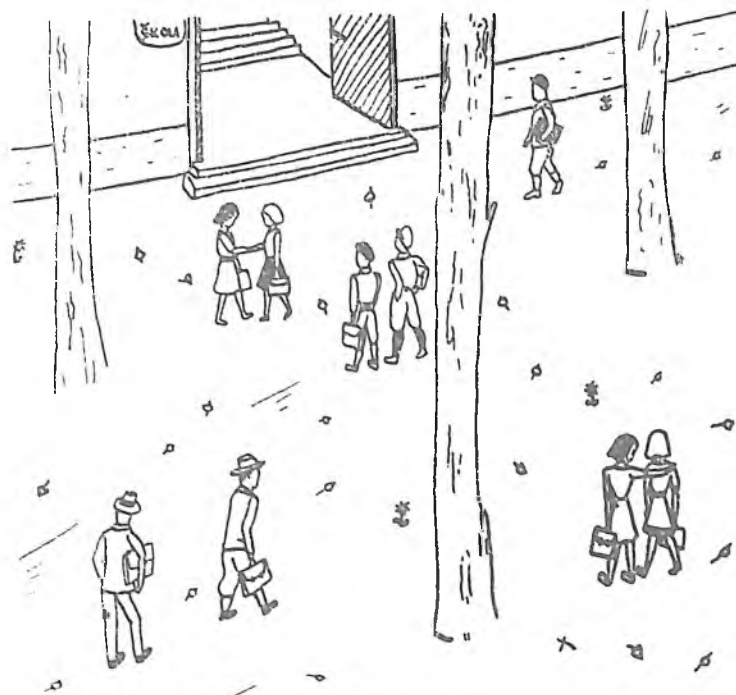
6

U čađu je Franić pao
pa se čitav zamazao

Ko dva crncea sad su oba
Čađava je i sva soba.

Tražite pogreške!

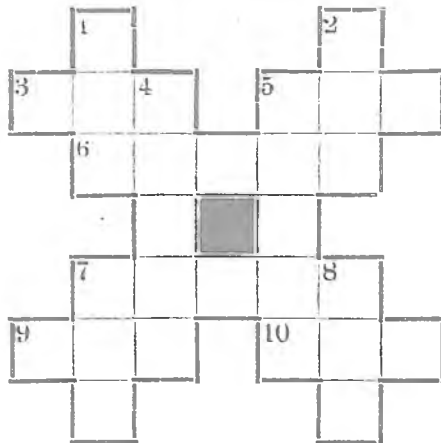
Jurićev drug narisao je gornju sliku.

Jurić se požurio da je preriše, ali je dakako napravio nekoliko pogrešaka. Pronadite, u čemu se donja slika razlikuje od gornje i koje su to pogreške! Da vidimo tko ima bistro oko!

ZAGONETKE

KRIŽALJKA

(Tomić Josip, Petrinja)

okomito: 1. uz, 2. talas, 4. ptica,
5. crn (zamazan), 7. začín, 8. ži-
votinja.

vodoravno: 3. otok, 5. plin, 6. Tur-
ski »kazan«, 7. posprema sobe.
9, domaća životinja, 10. vrtlog.

ZAGONETNA POSJETNICA

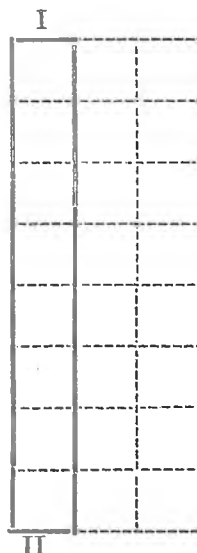
(Bosiljka Rusner, Sisak)

VERA J. CAGUK

odakle je gdica Vera?

ISPUNJALKA

(Tomić Josip, Petrinja)

služi kod žvakanja

domaća životinja

pokazna zamjenica

velika ptica

znamenit francuski pisac

žig

muško ime

alkoholno piće

II

I—II muško ime

GRADSKA ŠTEDIONICA OPĆINE GRADA ZAGREBA

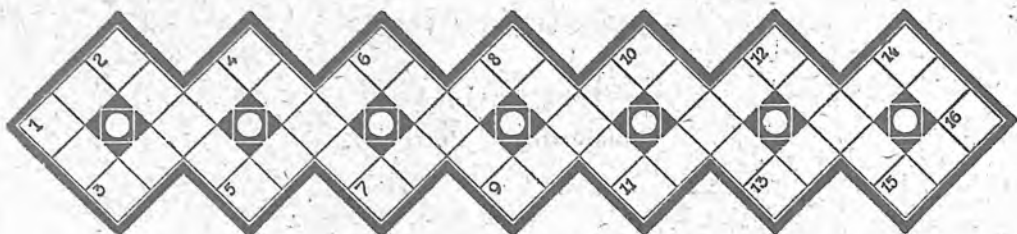
USTUPA SVAKOME BESPLATNO NA UPORABU SVAKOMU
KUĆNU ŠTEDIONIČICU

POTREBNE UPUTE DOBIJU SE NA BLAGAJNI
GRADSKE ŠTEDIONICE U ZAGREBU

PUT U ŠTEDIONICU JE PUT DO BLAGOSTANJA

ZA SVE ULOŠKE JAMCI OPĆINA GRADA ZAGREBA

- 1—2 i 1—3 izlazi iz dimnjaka
2—5 i 3—4 nije nemiran
4—7 i 5—6 bolje ikad, nego . . . . .
7—8 i 6—9 naša novčana jedinica
8—11 i 9—10 lovi ribu
10—13 i 11—12 marljiv, radišan
12—15 i 13—14 bolje išta, nego . . . . .
14—16 i 15—16 turski plemić

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — a inostranstvo dvostruko.

Uredništvo i uprava nalaze se u Krajiškoj ulici br. 12.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Krajiška ulica 12. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26

Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Radićeva 26